

hudobný život

ROČNÍK LIV

4
2022
2,50 €

hudobné **entrum**
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

Opera SND: Lock (aj) down? / **Osobnosť:** Valentin Silvestrov / **V novej krajine:** Igor Vlach /
Rozhovor: Andreas van Zoelen / **Jazz:** 30 rokov Bratislava Hot Serenaders

Múzy nemlčia

XXXI. stredoeurópsky festival koncertného umenia

Central European Music Festival

Dom umenia Fatra Žilina
25. - 30. apríl 2022

PONDELOK 25. 4. - 19:00 9,-/11,-/13,- €

Otvárací koncert
Štátny komorný orchester Žilina
František Macek dirigent / Česká republika
Anna Štrbová hoboja / Slovenská republika

Miro Bázlik Päť malých elégií pre sláčikové nástroje
Richard Strauss Koncert pre hoboja a orchester D dur AV 144

Juan Crisóstomo de Arriaga Sinfonía a gran orquesta

UTOROK 26. 4. - 16:00 vstup voľný

**Koncert víťazov súťaží slovenských konzervatórií
za rok 2022**

UTOROK 26. 4. - 19:00 6,- €

Jonathan Swensen violončelo / Dánsko
Filip Štrauch klavír / Slovenská republika

Claude Debussy Sonáta pre violončelo a klavír d mol L. 135
Alfred Schnittke Sonáta pre violončelo a klavír
Dmitrij Šostakovič Sonáta pre violončelo a klavír d mol op. 40

STREDA 27. 4. - 19:00 8,- €

Belfiato Quintet / Česká republika
Jakub Sládek klavír / Česká republika

Bohuslav Martinů Sonáta pre klavír H 350
Sergej Rachmaninov Sonáta č. 2 b mol (v. 1931)

Wolfgang Amadeus Mozart Predohra k opere Čarovná flauta KV 620
Kvinteto pre klavír a dychové
nástroje Es dur KV 452

Pavel Haas Dychové kvinteto op. 10

ŠTVRTOK 28. 4. - 19:00

8,- €

Lucienne Renaudin Vary trúbka / Francúzsko
Félicien Brut akordeón / Francúzsko

Astor Piazzolla	Chau Paris
Carl Höhne	Fantaisie Slave
Edvard Hagerup Grieg	Nórske tance č. 2 a 3
Astor Piazzolla	Maria de Buenos Aires / výber
Leonard Bernstein	Tonight / výber z West Side Story
Claude Thomain	
& Éric Bouvelle arr.	Medley de Valses Paris
Astor Piazzolla	Escualo
Richard Galliano	Aria
Thierry Escaich	Dopo La Folia
Richard Galliano	Tango pour Claude

PIATOK 29. 4. - 19:00 6,- €

Tanja Ruždjak soprán / Chorvátsko
Kyung Jae Moon barytón / Južná Kórea
Branko Ladič klavír / Slovenská republika

Franz Schubert	Der Atlas zo zbierky Schwanengesang D. 957 Gruppe aus dem Tartarus D. 583
Richard Strauss	Cäcilie č. 2 op. 27
Wolfgang Amadeus Mozart	Crudeli! perchè finora, duet Grófa Almavivu a Zuzanky z 3. dejstva opery Figarova svadba KV 492 Hai già vinta la causa... Vedrò, mentr'io sospiro, ária Grófa Almavivu z 3. dejstva opery Figarova svadba KV 492
Giuseppe Verdi	È strano... Ah, fors'è lui a Follie, follie... Sempre libera, scéna Violetty z 1. dejstva opery La traviata Pietà, rispetto, onore, ária Macbetha zo 4. dejstva opery Macbeth
Giacomo Puccini	Sì, mi chiamano Mimì, ária Mimì z 1. dejstva opery Bohéma
Richard Wagner	Bin ich nun frei? Wirklich frei?, scéna Albericha zo 4. scény opery Rýnske zlato O du mein holder Abendstern, ária Wolframa z 3. dejstva opery Tannhäuser
Francesco Paolo Tosti	Malia 'A vucchella
Johann Strauss	Klänge der Heimat, ária Rosalinde z 2. dejstva operety Netopier
Franz Lehár	Lippen schweigen, duet Hanny a Danila z 3. dejstva operety Veselá vdova

SOBOTA 30. 4. - 19:00 8,-/10,-/12,- €

Záverečný koncert
Solamente Naturali
Peter Spišský umelecký vedúci / Slovenská republika
Michaela Koudelková zobcové flauty / Česká republika

Georg Philipp Telemann	Suita a mol pre zobcovú flautu TWV 55:12 „Les nations anciennes et modernes“ TWV 55:G4
Staré tance z Uhrova	Uhrovecká zbierka 1730 / výber
Antonio Vivaldi	Koncert pre sláčikový orchester g mol RV 157 Koncert pre flautino C dur RV 444
Jean-Fery Rebel	„Les caractères de la danse“

Predpredaj vstupeniek:

Informačná kancelária ŠKO, Dolný val 47, Žilina, Tel.: +421 (0) 41 245 11 11, Po – Pia od 7:00 do 18:00

Objednávky: vstupenky@skoziilina.sk, www.skoziilina.sk, online predaj na **www.navstevnik.sk**

f Allegretto Žilina / www.allegretto.sk

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená.

Všetky podujatia sa realizujú v súlade s aktuálnymi pandemickými opatreniami Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

Organizátor

hudobné centrum
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

s finančným príspevkom

**MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Hlavní partneri

**ŠTÁTNY KOMORNÝ
ORCHESTER
ŽILINA** **SLOVAK
SYMPHONETTA
ŽILINA**

Mesto Žilina

Hlavný mediálny partner

rtv:
regionálna televízia

RÁDIO DEVÍN

Mediálni partneri

hudobný život

best

**OPERA
SLOVAKIA**

**MY
MUSIC CENTER**

Žilina

**RADIO
REBECA**

**MY
MUSIC CENTER**

severka.tv

večerník

RTV

Partneri

PRÁVNÍK

Real Grand

eurcaw

Zachovajte pokoj, po skončení poplachu predstavenie pokračuje

„V prvý deň vojny, 24. februára, sme zrušili plánovaný koncert a čoskoro aj tie nasledujúce. Bolo nám jasné, že toto je naozajstná brutálna vojna a že bude trvať dlho. Zmenili sme sa na dobrovoľníkov, začali sme pomáhať utečencom, deťom... V momente, keď sme sa rozhodli zbierať finančnú podporu pre armádu a na humanitárne účely, sme pochopili, že hudba musí znieť. Spustili sme sériu online koncertov Ukrajina 2022: Múzy nemlčia. Účinkujú na nich aj hudobníci z iných ukrajinských miest, ktorí sú teraz u nás v Lvove. Okrem toho od polovice marca hráme, kde sa len dá – v knižniciach, školách, v domovoch dôchodcov. Keď je dobré počasie, hrajú členovia dychovej sekcie v parkoch. Na námestí pri Ševčenkovej soche uvádzame vlastenecky ladené koncerty... Niekoľko našich hudobníkov už bojuje, zbraňou tých, čo zostali, je zatiaľ hudba, no ak naberie vojna na sile, aj oni budú povolaní do armády...“ Toľko slov riaditeľa Lvovskej národnej filharmónie Volodymyra Syvochipa pre Hudobný život (viac k finančnej zbierke na str. 24).

Ľvov je nielen tranzitom pre tých, čo utekajú do zahraničia, ale aj útočiskom pre Ukrajincov, ktorých volajú vnútorne vysídlení – na úteku vo vlastnej krajine. Medzi nimi sú samozrejme aj členovia orchestrov, operní a baletní sólisti. Ľvovská národná opera sa opäť otvára pre verejnosť, pozýva i rodiny s najmenšími deťmi. Všetci návštevníci si k povinnej antikovidovej výbave musia pridať aj pravidlá bezpečnosti v čase vojnového stavu: „Vážení hostia... v prípade poplachu sa všetci návštevníci musia presunúť do divadelného krytu... Ak vzdušný poplach netrvá dlhšie ako hodinu, predstavenie bude pokračovať.“ Prosté. Mrazivé. Dojímavé.

(Na 12. apríla, po našej uzávierke bol plánovaný koncert violončelistu Gautiera Capuçona v Ľvovskej filharmónii. Dvíha sa – po tej politikej – nová forma kultúrnej podpory zo Západu?)

Navigácia do krytu v interiéri Ľvovskej národnej opery (foto: archív opery)

U nás sa búria sólisti Opery SND a naše otázky smerom k jej vedeniu sú zodpovedané len veľmi vlažne (str. 14). Téma sa budeme venovať aj v ďalšom čísle. Odkrývame ďalšie okná do histórie i súčasnosti pre nás takmer nepoznanej ukrajinskej hudby – v rozhovore s úspešným pedagógom Igorom Vlakhom (str. 20) i v profile dnes najslávnejšieho ukrajinského autora Valentina Silvestrova (str. 22).

Počúvajte hudbu, navštevujte koncerty, operné predstavenia, kupujte hudobné časopisy. Príklady z Ukrajiny jasne ukazujú, že umenie nie je šľahačkou na torte, je chlebom, ktorý zachraňuje. Azda si to uvedomíme skôr, než nás samých začne dvíhať zo zeme.

Andrea SEREČINOVÁ

Koncerty, spravodajstvo

- 2 **Sakrálny minimalizmus L. Borzíka – Rozhlas pre Ukrajinu** K. Guničová
- 3 **(Ne)známa hudba Petra Zagara** R. Kolář
- 4 **ŠKO Žilina** L. Dohnalová
- 5 **Nový festival starej hudby v Žiline...** M. Hottmar
- 6 **V žiari monitorov – Z organového kokpitu** T. Horkay – M. Melcová
- 7 **Hudba spod kaukazského snehu** R. Kolář
- 8 **Grigorij Sokolov vo Viedni – Auris interna** P. Zagar – J. Filip

Hudobné divadlo

- 9 **Nová krv do žíl slovenskej opernej réžie?** M. Mojžišová
- 10 **Voda, krv, ale nie muzikál nad vodou** K. Mišovic
- 11 **Pár stoličiek, jeden stôl...** A. Schindler
- 13 **Krátke šťastie tenoristu** V. Blaho

Téma

- 14 **Opera SND: Lock (aj) down? (L. Cukr)** R. Bayer

Rozhovor

- 17 **Saxofóny pod mikroskopom (A. van Zoelen)** E. Rothenstein

V novej krajine

- 20 **Rusifikácia trvá na Ukrajine stáročia (I. Vlach)** A. Serečinová

Osobnosť

- 22 **Moja hudba je ozvenou... (V. Silvestrov)** M. Kamenská

Analýza

- 26 **A. Skriabin: Symfónia č. 2 op. 29** T. Horkay

Seriál

- 29 **Hudba v časoch neslobody: Spevavé Slovensko?** S. Jeseničová

Jazz

- 33 **Hráme čoraz lepšie (J. Bartoš)** J. Dekánková

Recenzie CD

- 37 **Poviedka**

- 40 **Tajnostkár** V. Rozenbergová

Sakrálny minimalizmus Lukáša Borzíka

Začiatok marca sa vyznačoval pochmúrnou spoločenskou atmosférou. Pozitívnu správu však bolo postupné odvolávanie viacerých protipandemických oparení, ktoré mali zásadný vplyv na organizáciu koncertov. Hudobný život sa tak mohol následne vrátiť do pôvodných koľají. **Ensemble Ricercata** koncertom s názvom *Spevy* (5. 3.) začal svoju tohtoročnú sezónu. Vo Veľkom koncertnom štúdiu Slovenského rozhlasu odznela dramaturgia zostavená z komorných diel Lukáša Borzíka.

Kompozícia *V tichu kameňa vánok* pre violončelo a klavír stelesňovala hlbavú miniatúru s meditativným charakterom. Neustále prítomný rytmický model tvorený opakovaním jedného tónu definoval klavírny part. **Ivan Šiller** exaktne uchopil skladateľovu myšlienku postupne sa vrstviaceho kánonu. Rozširujúca sa faktúra spôsobená stúpaním rytmického modelu po tónoch diatonickej stupnice dostala možnosť vyznieť vďaka klaviristovým hráčskym schopnostiam. Tento dynamizujúci, resp. gradačný princíp bol využitý aj v parte violončela. **Andrej Gál** sa citlivo pohrával s dynamickou rovinou skladby. Práve tá bola rozhodujúca pre dosiahnutie meditatívneho vyznenia interpretácie. S určitosťou treba oceniť aj komunikáciu medzi oboma hráčmi. Bez akejkoľvek kolízie sa dokázali vyrovnáť aj s úsekmi náročnejšími na súhrn.

Názov hudobného večera vychádzal z premiérovaneho klavírneho kvinteta *Spevy*. Duchovne naplnené až transcendentálne dielo v sebe zahŕňalo sedem výrazovo odlišných častí. Ich podstata tkvela v tzv. nekonečnej melódii

zostavenej zo základného 72-tónového radu. Zvuková ucelenosť bola dosiahnutá najmä vďaka využitiu kánonu. Z neho sa následne vykryštalizoval chorál umocňujúci duchov-

L. Borzík (foto: archív LB)

ný charakter kompozície. Takto komplexné dielo bolo pre interpretov tvrdým orieškom. Vyžadovalo si veľkú mieru hráčskej kondície a koncentrácie. Ivan Šiller sa s dávkou muzikantskej inteligencie snažil viesť sláčiky

k práci s jednotlivými hudobnými frázami. Napriek tomu si huslisti **Adam Szendrei** a **Daniel Rumler** neporadili s náročnosťou svojich partov. Už v prvej časti *Intimo* (... *Modlitba*) boli evidentne intonačne a technicky neisté miesta, a to najmä pri striedaní tremola s latentnou témou kánonu. Tieto nedostat-

ky postihli aj ďalšie časti kompozície a boli príčinou zvukovej nevyváženosti skupiny. Prekvapením kvinteta bola violistka **Júlia Urđová**. Vynikala najmä svojou technickou zdatnosťou, ktorá jej umožňovala s ľahkosťou sa pohybovať v rôznych polohách. Niektoré úseky kompozície (najmä jej prvá časť) si však vyžadovali väčšiu mieru legata. Plynulé viazanie tónov chýbalo aj u inak výborného a zanieteného Andreja Gála. Posledná časť, *Lento* (... *Dych*), bola interpretovaná o poznanie kvalitnejšie, a tak bol záver diela posilnený uchu lahodiacou katarziou. Borzíkova poetika je na slovenskej hudobnej scéne ojedinelá. Vďaka svojej orientácii na duchovnú tematiku dokáže upútať niekedy až nadpozemským

naplnením kompozície. Aktuálna spoločenská situácia posilnila silný spirituálny zážitok z celého koncertu.

Kristína GUNIČOVÁ

Text vznikol ako súčasť Akadémie Hudobného života.

Rozhlas pre Ukrajinu

Politické nepokoje odohrávajúce sa za našimi hranicami silne rezonujú aj u nás. Za uplynulý mesiac sa takmer celý svet spojil v myšlienke vyjadriť spolupatričnosť a solidaritu ukrajinským občanom. Svojím 7. abonentným koncertom (18. 3.) sa k myšlienke pridalo aj vedenie Slovenského rozhlasu. Pod taktovkou **Konstantina Ilievského** predstavil **Symfonický orchester Slovenského rozhlasu** pestrú mozaiku skladateľských poetík.

V úvode odznel evergreen Ilju Zeljenku *Musica slovacica*. Svojím ľudovým koloritom odkazujúcim na slovenskú tradíciu skladba prestavovala akési „naše národné“ vyslovenie podpory vojnu skúšanému štátu. Dirigent, žiaľ, nastolil rýchlejšie tempo, ako je zvykom. Sólóve husle v podaní koncertného majstra SOSR **Lukáša Szentkeresztyho** tak stratili potrebnú jasnosť, ktorá musí vychádzať zo zreteľnej artikulácie.

Prvá ukrajinská symfónia, *Symfónia č. 2 E dur op. 12* Levka Mykolajovyča Revuckého, pred-

stavuje dôležitú súčasť hudobného dedičstva tohto národa. Špecifická hudobná poetika skladateľa je obohatená folklórnou esenciou. Najzaujímavejšou rovinou kompozície je jej inštrumentácia. V tomto kontexte treba vyzdvihnúť najmä prácu dirigenta, ktorý mal na naštudovanie diela iba týždeň, no jeho profesionálny prístup a skúsenosti zabezpečili bravúrný výsledok. Exaktné a zrozumiteľné gestá v spojení s pohotovosťou viedli k bezproblémovej komunikácii s hráčmi, čo sa odzrkadlilo v dobre fungujúcej súhre. Najväčším prekvapením bola skupina drevených dychových nástrojov, ktorá odviedla nespochybne kvalitnú prácu. Obvykle intonačne nestabilné plechy tentoraz vyrušili skôr nadmierou svojho masívneho zvuku. Dobrá koncentrácia orchestra vedeného Ilievského „čarovnou paličkou“ však v záverečnom tutti pripravila presvedčivý vrchol kompozície.

Druhá polovica koncertu patrila hudbe Dmitrija Šostakoviča. Meno ruského veľikána

v programe koncertu venovanom Ukrajine spočítku „svietilo červenou“. Treba však prihliadnuť na fakt, že nie každý, kto žije v neslobode, sa s ňou aj stotožňuje. Šostakovič bol počas svojho života niekoľko rokov perzekvovaný. *Koncert pre husle a orchester č. 1* skomponoval práve v tomto období. Dielo náročné nielen z technickej stránky a mimoriadne komplikované z emocionálneho aj výrazového hľadiska sa huslistovi **Alexandrovi Dimcevskému** podarilo úspešne uchopiť. Rozsiahlu plačlivú tému prvej časti nesúcu sa nad tmavou zvukovosťou orchestra naplnil dlhými legatami. Svoje technické schopnosti zužitkoval najmä v úsekoch striedaním polôh v rýchлом tempe. Najcitlivejším úsekom na súhrn sólistu s orchestrom bola *Passacaglia* v tretej časti. Vďaka jasným gestám dirigenta a nevidanej zainteresovanosti orchestra docielil ansámbl lahodnú kontinuitu podporenú intonačnou istotou. Dúfajme, že hráčske nasadenie, aké bolo možné zažiť na tomto koncerte, sa stane v SOSR štandardom.

Kristína GUNIČOVÁ

Text vznikol ako súčasť Akadémie Hudobného života.